

ԾԱՂԻԿ շարժը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեք-շաբթի եւ Շաբաթ օրերն : — տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 400 դրուշ արծաթ : — Վեցամսեայն 50 . — Գաւառաց համար 415 դրուշ . — Վեցամսեայ 60 . — Ծանուցման տողը 5 դրուշ :

ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել ,

Առ Արտոնատէր և Տնօրէն
ԱՆՏՕՆ ՍԱՔԱՅԵԱՆ
Էսկի Զապթէյէ ճատտէսի
Նշան էՖ. Պէրպէրեանի Տպարանն :

Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք ետ չեն տրուիր :

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
ԱՆՏՕՆ ՍԱՔԱՅԵԱՆ

40 ՓԱՐԱ

ՀԱՆԴԵՍ

ՓԱՐԱ 40

Ա Ձ Գ Ա Յ Բ Ն Ե Ի Բ Ա Ղ Ա Բ Ա Կ Ա Ն

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ազգային Տեսութիւն (Կ. յս. չնոր. Պ. Յ. Ա. յվաղովսկի. — Որբանոց-վարժարան եւ Առհաստանոց). — Օրհնակէի զործ մը. — Պատուանշան. — Ժամանուժ. — Մեղաբանութիւն. — Ասիէ անկէ. — Մարդ ճանչալու արտաքին նշաններ. — Բանի վրայիմէի. — Կարեւոր սղղ. — Վիճակ. — Խնդալ ուղղ. ներու համար. — Հայ և Յոյն սղղ. ստոր. — Նամակ. — Անիծեալ սղղիկը՝ Վիպասանութիւն. — Ծանուցմունք :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տ Ե Ս Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Կայ. չնոր. — Պ. Յ. Ա. յվաղովսկի. — Որբանոց-վարժարան եւ առհաստանոց :

Որպէս յայտնի է, Ն. Վեհափառութիւն Սուլթան Ապտ-Իւլ Համիտ Կայսրն Թուրքիոյ, Խըթթը—Շէքէթի տօնին առթիւ Թօփդափուի պալատը գնացած միջոցին՝ ճանբուն վրայ կեցած էին նաեւ Կեդր. վարժարանի ուսանողք, որ յատկապէս Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ երգեր երգելէ զատ՝ Ուղերձ մը մատուցած էին :

Այս երախտադիտական ցոյց Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր գնահատմանն արժանանալով՝ Վեհ. Սուլթանն ինչպէս այդ ցոյցի մասնակցող ուրիշ վարժարանի աշակերտաց՝ նոյնպէս Կեդր. վարժարանի ուսանողաց դրա-

մական մասնաւոր պարգեւ մը հաճած էր շնորհել. որ Մէարիֆի բարձր պաշտօնեայ մը նախընթաց օր յիշեալ վարժարանն երթալով՝ ի ներկայութեան համայն անդամոց Պատ. Խնամակալութեան բաշխեց աշակերտաց և ուսուցչաց պարգեւներն. յայտնելով այս առթիւ այն բարձր գոհունակութիւնն, զոր զգացած է Ն. Վեհափառութիւնն իւրեանց արտայայտած զգացումներէն :

Այս շնորհ անշուշտ մի նոր հաւատարմութիւն է Ն. Կ. Վեհափառութեան տաժած այն կրթասէր հոգածութեան, զոր ցոյց կուտայ ամեն պարագայի մէջ, սիրայօժար նուիրելով նիւթական և բարոյական թանկագին զոհողութիւններ վասն յառաջդիմութեան Թուրքիոյ :

Գալով Կեդր. վարժարանի, սա Հայ-Ազգին ստուգիւ կրթական մի առաջնակարգ հաստատութիւնն աստ, թէ իւր բարեջան խնամակալութեան հոգածութեամբ՝ թէ ուսուցչական ընտրելագոյն մարմննով և թէ այն ամեն պայմաններով, որք անհրաժեշտ են միջնակարգ կամ բարձրագոյն վարժարանի մը համար, և պարտաւոր կ'զգանք զմեզ յայտնելու համար այն ցաւը, զոր զգացինք ուստի իբր մէկու կէս ամիս առաջ, այս սիւնակաց մէջ յիշեալ հաստատութեան նկատմամբ հրատարակեալ յօդուածի մը. որ դրուած էր անշուշտ սխալ տեղեկութիւններու վրայ հիմնեալ, պատճառաւ

մը մեր բացակայութեան միջոցին :

Գոհացուցիչ է տեսնել թէ յիշեալ վարժարան կը շարունակէ զիւր ընթացք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մի և նոյն ուղղութեամբ, անշուշտ ի մեծ գոհութիւն համայն կրթասիրաց և յուրախութիւն Պատ. Խնամակալութեան, որ ամեն պարագայի մէջ չէ դադրած նուիրելէ իւր նիւթական և թէ՛ բարոյական գնահատելի զոհողութիւնները :

Պոյսոյ Հայն և՛ տարւան միջոցին այս եօթ անգամ է որ պատիւ կ'ունենայ իւր մի նշանաւոր անդամին՝ Վօեմաչուք աղա Յովհաննէս Այվազովսկիին՝ անմահ հանճարոյ և զմայլելի տաղանդի անձնաւորութեան՝ աստ ներկայութիւնը վայելել՝ սքանչանալով և արդարեւ հիանալով իւր վրայ, որ իր անմահ վրձինով և իւր հրաշակերտներով սքանչացման առարկայն եղած է Ռուսիոյ և համայն Եւրոպիոյ ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ, Ռուսիոյ և համայն Եւրոպիոյ արքունեաց և մին ի փառաց իւր Ազգին :

Զայս կ'ըսենք, զի ամեն մահկանացուի տրուած չէ իւր բարձր տաղանդով, անմահ հանճարով, մեծագործութեամբ և նշանաւոր գործերով փառաւորել զիւր աշգն, զոր կը սիրեն, կը յարգեն, կը պատուեն ու կը մեծարեն, ինքեանք ինչ գիրքի տէր ալ որ լինին, ու նաեւ կ'օգնեն նորա կենսական պիտոյիցը :

Աղա Յովհաննէս Այվազովսկի իւր պարտաճանաչութեան և բարեպաշտութեան մի չքնաղ օրինակը տուաւ այս կիրակի օր, իւր Ազնուափայլ Տիկնոջ հետ առաւօտուն, Մայրեկեղեցի գալով՝ շերմեռանդութեամբ ներկայ գտնուեցաւ Ս. Պատարագի արարողութեան, որմէ յետոյ ի Պատրիարքարան Ամեն. Ս. Պատրիարքին այցելութիւն տուաւ և ստացաւ Ն Սրբադնութեան հայրական օրհնութիւնը՝ կատարելով որդիական և քաղաքավարական պարտականութիւն, մինչդեռ կան մեր մէջ «հանգ» որ Պատրիարքարանի սեամէն ներս ոտք կոխելն իրենց նուաստութիւն կը համարին, ձախողապէս ենթադրելով թէ մեծութիւն կոչուած բանն ի յոխորտանս է, մինչդեռ բուն մեծութիւնն ի խոնարհութեան և ի հեղութեանէ:

Մենք ո՞րչափ յարգենք ու բարձրացնենք զմեր, առաջի օտարաց մեր ազգային վարկն ու յարգը նոյնքան կը մեծնայ ու կը բարձրանայ,

Ուրեմն, յարգենք մեր Ազգային Իշխանութիւնը, բարձր պահելու համար նոյն իսկ մեր ազգային արժանապատուութիւնը, և երբ մենք թերանանք սոյն պարտականութեան մէջ. է՛ր ուրեմն պահանջող լինինք որպէսզի օտարք յարգեն ու պատուեն զմեր Ազգ և նորա գլուխ որ սակայն պարտի փոխարձարձաբար փայլիլ հանրօգուտ գործերով:

Գոնէ օրինակ առնենք յոյներէ, որ, պատահած է թէ, գահ չըլլալով հանդերձ իրենց մի ո՞ր և է՞ Պատրիարքէ, սակայն իւրեանց ազգային արժանապատուութեան գոհացում տալու համար յարգած ու պատուած են ցորչսփատեն նա գտնուած է ի գլուխ գործոց:

Նաեւ, օրինակ առնենք մեր մէջ գտնուող բարձր անձնաւորութիւններէ, որ պահպանած են ու կը պահպանեն Պատրիարքարանի պատիւն, որ Պատրիարքի անձինը չէ, այլ Ազգին:

Անցեալ օր գրած էինք թէ Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոց-վարժարանի պիտի փոխադրուի ի Բերայ, որ առատաձեռնութեամբ Էստեան Տեառն Յովհաննէս և Մկրտիչ Էֆէնտիներու պիտի կառուցուի, Արհեստանոց առ-

ուամբ նոր և հոյակապ շէնք մը:

Մեր վերջին ստուգադոյն տեղեկութիւնն այն է թէ՝ որպէս նախագոյն գրեցինք, Վսեմ. Ունճեան Մաթոս և Աբիկ Էֆէնտիներու առատաձեռնութեամբ Հիւանդանոցի հանդիպակաց պարտէզէն փոքր ինչ հեռաւորութեամբ պիտի կառուցուի Որբանոց-վարժարան, որ պիտի ծառայէ որբերու և որբուհեաց վարժարանի, և որոյ ուսումնական յայտագրի վրայ պիտի աւելնան ինչ ինչ արհեստից ուսումներ. իսկ Ազնուա. Էստեան եղբարց ի Բերայ հիմնելիքն պիտի լինի, բառին եւորապական նշանակութեամբը, Արհեստանոց մը:

Ուրեմն, բարեբարութեամբ Վսեմ. Ունճեան և Էստեան Տեառն, Հայ-Ազգըն երկու կարեւոր հաստատութեանց տէր պիտի լինի. ահաւասիկ պարագայ մը, որ անշուշտ կարի միտթարական է Ազգին և նոր օրհնութեան առիթ Բարեբար Հիմնադրաց:

Մեր հրճուանք և սրտի գոհունակութիւն միշտ անսահման է, երբ առիթ կունենանք Ազգային Բարեբարներու մի նոր բարեբարութիւնն աւետել մեր ազգայնոց, որոց սիրտն նոյն պէս ոչ նուազ խնդրութեամբ կը լցուի և կը բարձրանան ջերմ մաղթանք վաւրն Բարեբարաց, որ առ Ազգն բարեբարելու գործին մէջ կ'զգան թէ քանի՞ օն քաղցր հաճոյք և միտթարութիւն կայ:

Ե՛րբ արդեօք սա ազգն անտարբեր մեր համայն Հայ-Մեծատունք ինքեանք եւս զայն հաճոյք և միտթարութիւն զգալու բաղդը պիտի վայելեն և արժանի լինին Ազգային Բարեբար կոչուելու այս բազմակարօտ Ազգին:

Մաղթելի է որպէսզի հեռու չլինի այդ երջանիկ օր:

ՕՐԻՆԱԿԵՂԻ ԳՈՐԾ ՄԸ

Անցեալ օր ցաւելով կը գրէինք թէ՝ բաց այլոց՝ տուժարակալութեան ամենակարեւոր դասաւանդութիւնը դժբաղդաբար, ի շարս կարգ միջաններու՝ իւր բացակայութեամբ կը փայլի:

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Մայրեկեղեցւոյ Պատ. Թաղ, խորհրդոյ առ-

դամ և Ատենադպիր Նախագ. Գաբազեան իւր անձնուէր աշխատութեանցը վրայ նոր անձնուիրութիւն մ'ալ աւելցուցեր է, աստի իբր մի ամսոյ չափ առաջ ազնուաբար փափագ յայտնելով ձրի դասախօսելու համար նոյն կարեւոր ճիւղն, սկսեալ վարժարանին յառաջիկայ վերամուտէն,

Գարագաշ Էֆէնտիի սոյն յօժարական յանձնառութիւն ստուգիւ գոհութեան արժանի է, վասնզի իւր արդէն վարած թաղականութեան պատօնին համար նիւթապէս կորուսած ժամանակին վրայ ժամանակի նոր կորուստ մ'ալ պիտի ընէ, յօգուտ նոյն վարժարանի ուսանողաց և ի շահ տեղւոյն Թաղ. Սնտուկին:

Այս կարգի ծառայութիւնք ի հարկէ պէտք է որ գնահատուին և անխոնջ ծառայօգն արժանի լինի ընդհանուր գոհունակութեան:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուրբանը գնահատելով Մամիկոնեան Վսեմ. Միքայէլ Էֆէնտիի հաւատարմ և փութաջան ծառայութիւնները, շորս կը կատարէ երկար տարիներէ հետէ, բարեհաճած է Գ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհել:

Մամիկոնեան Էֆէնտի երբ կը ծառայէ Օսմ. Պետութեան, միւս կողմէ չթերանար առ Ազգն իւր պարտականութեանցը մէջ, ուստի թէ պետական և թէ ազգային շրջանակաց մէջ կը վայելէ յարգանք և համակրութիւն իւր աբժանեօքը, անկեղծ և ազնիւ բնաւորութեամբն և բարեխղճութեամբը:

Արդ, կայս. սոյն շնորհի վրայ ի հարկէ կը խնդակցի համայն Ազգը:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Պրուսայու Հայոց Արքեպիսկոպոսա. րանի Բարտուղար-Թարգման Ազնուաւորն Էֆէնտի Տ. Ահարոնեան անձնական գործոց կարգադրութեան համար մայրաքաղաքս եկած է:

Գոհութեամբ կը լսենք թէ Մեծ. Յ. կիւտիւկեան Էֆէնտի, Պամոնի ազգային 107 սօկի հանդանակած եւ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան զրկած են:

ՄԵՂՈՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

(Նախորդ թուէն)

Մեղուք փեթակի մէջ գետեղուած նուն պէս, գանի ի հիմանէ մինչեւ ցառառտաղն աչքէ կանցնեն, կը մաքրեն, կը յղկեն և կսկսին ամրափակել: Գործաւորուհեաց մի մասը, դէտերէ առաջնորդեալ, դաշտերը կերթան փնտռել մեծապտուղ մաշկամորձի և կաղամախի նման երբեմն ծառերու պտուղները ուրկէ կառնուն: Կանաչ (փխրապօլու) ըսուած գորշ կարմրագոյն և հոտաւէտ ռետնային նիւթ մը: Սովորաբար գանի կը գործածեն իրենց բնակարանին ծակերն ու ծուկերը գոցելու համար և երբեմն ալ իբր առողջապահական միջոց հետեւեալ կերպով տեղի կունենայ: այսինքն, եթէ շուրտ մը (սիւմիւքլի պէօճէք), շիկամուկ մը (թարյա ֆարէսի) կամ ուրիշ որ և է խոշոր թշնամի մը փեթակին մէջ մանէ, մեղուք կսկսին գանի սպաննել, յետոյ սոյն վրիթարի դիակը չկրնալով դուրս հանել, գանի ականամոմով կը պատեն և սոյն ճարտար զմռսմամբ կը պահպանուին դիակին գարշահոտութիւններէն:

Ականամոմը, իւր մածանողութեան շնորհիւ, զօրաւոր կերպով կը փակչի մեղուին ոտից. սա՛ ի փեթակն մըտնելէ վերջը ականամոմը ոտքէն միայնակ հանել գրեթէ անկարող կըլլայ, եթէ գործաւորուհի մեղուք նմա յօգնութիւն չփութան: Գործաւորուհիք ականամոմը փոքրիկ փոքրիկ կտոր կըտոր կը հանեն, կզակներուն մէջ կը կակղցնեն, և ուր որ գոցուելիք ճեղքուածք մը կայ, հոն իբր մի կըրողիւս կը քսեն. քիչ ժամանակի մէջ այսպէս կաշափտեալ (բալաֆաթլանմըշ) փեթակը կը պատսպարուի հովէ, անձրեւէ և ուրիշին ընչաց անյոգ ցանկացող կենդանիներէ:

Սոյն պաշտպանողական նախնական աշխատութիւնք լրանալուն պէս, յաճախ նաեւ սոյն աշխատութեանց շարունակութեան ատեն, գործաւորուհի մեղուք իրենց յատուկ շէնքին հիմերը կը ձգեն. այսինքն, նորա ծախքն է մեղրամոմը, և նախնական նիւթք են բեղմնաւորել փոշին, ջուրը և մեղրը: Մեղուք իրենց շինութիւնը միշտ

փեթակին գագաթէն կ'սկսին: Մէկ քանի գործաւորուհի մեղուք դաշտերէն վերադառնալուն պէս, իրենց ետեւի ոտքերէն միոյն միջոցաւ իրարու կը կռուին և կը կախուին զատ զատ խուճեր կազմելով՝ որք (խուճերը) երբեմն կըլլան խիտ ողկոյղի, երբեմն չղթայի կամ պսակի ձեւով: Սոյն դրից մէջ կը մնան անշարժ մինչեւ որ ստամոքսին մէջ պարունակեալ մեղրը արտաքաժորմամբ մեղրամոմ ըլլայ, մեղրամոմի թերթերը որովայնին թեփերուն տակ երեւան եկածնուն պէս գործաւորուհի մեղուն, կազմած չըղթայէն կը զատուի, իւր խողանալովը մեղրամոմի շերտերը կը հանէ և կը բերէ, բերին, անդ հանդերձանք մը կրելու համար: Կզակք կսկսին գաննք մանրել և փշրել և յետոյ նեղ շերտերու ձեւով կաղապարել, յայնժամ ստորին պրկունքը կը հեղու անդ փրփրալից հեղուկ մը. կզակք նորէն կառնուն զանոնք՝ լիսելու և գործածութեան պէտք եղած տարածականութիւնը տալու համար: Երբ մեղրամոմի կտորները այս աստիճանի հասնին, մեղուն կը փակցնէ զանոնք փեթակին ամենաբարձր և նախամեծարապէս ցիւռկեալ սեղերուն: Մինչեւ որ տեւէ իւր մեղրամոմի պաշարը, մի և նոյն գործողութիւնը կը կրկնէ և առաջին հիման վրայ մեղրամոմի խաւեր կաւելցնէ: Երբ նիւթը այսինքն, մեղրամոմը հատնի, միւսանգամ պաշար հաւաքելու համար դէպ ի դաշտ կը թռի և սորա տեղ չղթային կամ պսակին կամ խիտ ողկոյղին միւս գործաւորուհի մեղուն կուգայ՝ որ մի և նոյն գործողութեամբ, առաջնոյն շինածին վրայ կը յաւելու իրեն բաժին ինկած մեղրամոմը: և ահա այսպէս գործաւորուհի մեղուք իրարու ետեւէ կարգաւ կը գործեն:

Մաղերուն (չէօրէք) շինութեան համար մեղուք մի միայն նոր մեղրամոմ կը գործածեն. հին մեղրամոմը միայն պարսմայրական բջիջներու և նեցուկի պէտք ունեցող մեղրախորիսխները հաստատուն բռնել տալու համար կը գործածեն:

Ահա այսպէս է նախնական աշխատութեանց մասնակցող գործաւորուհի մեղուաց թիւն ու գործունէութիւնը. սոյն աշխատութիւնք նախ միայն պարզ

նախագիծեր, փոքր անձ և կոյտեր են. բայց քիչ ատենէն հարթուելով, խարտոցուելով և յղկուելով կը փոխուին մի կանոնաւոր պատկերի. անդ կը փորուին առաջին բջիջներու հիմունք. մեղուք անոնց բոլոր մասերը կը քանդակեն, և տակաւ կը կանգնեն սոյն հիմանց վրայ բջիջ ըլլալիք վեցանկունի խողովակը. սորա եզրերը կամրապնդեն ականամոմի շերտով մը:

Բջիջներուն ամենն ալ իրարու կըրթնած են և կը կազմեն մի կրկնակի շար որուն ամբողջութիւնը բազմաթիւ բջիջներէ բաղկացեալ երկու երեսով ծալ մը կամ Գլաբրոֆիլ մը կը կազմէ:

Փեթակին գագաթէն սկսեալ ծագերը ուղղահայեաց դիրքով վար կիջնեն և ընդհանրապէս ղուգահեռական են, ծաղերուն հաստութիւնը գրեթէ 22 միլիմէթրօ է. փեթակին ամբողջ լայնութիւնը և յաճախ նաեւ բոլոր բարձրութիւնը կը պատեն: Մեղուները անոնցմէ միայն մէկը չեն շիներ առաջին անգամ. այլ մերախորիսխ մը երբ մէկ քանի հարիւրդամեթր երկայնութիւն ունենայ, իւրաքանչիւր կողմէն մի ուրիշ կսկսին և այսպէս յաջորդաբար. յետոյ նորէն իրենց առջի աշխատութեան կը պարապին, և քանի որ աշխատութիւնը առաջ տանին, ծաղերը յաջ ու ձախ տարածելով կը շինեն, զանոնք կը սեւեռեն փեթակին գագաթին կտոր մը մեղրամոմով և մեղրամոմէ ու ականամոմէ կազմեալ մեղրախորիսխի խմորով մը փեթակին կողերուն կը հաստատեն:

Մաղերը իրարու չեն հպիր. 8-10 միլիմէթրօ անջրպետով մը իրարմէ բաժնուած են և սոյն անջրպետը փեթակին փողոցները կը ներկայէ. սոյն հաղորդակցութեան գլխաւոր ճանապարհներէն զատ: Կան մեղրախորիսխաց մէջէն փոքր-կտոր ծակեր, մեղուք առանց քրկար պտոյտ մ'ընել հարկադրուելու մէկ ծաղին մակերեւոյթէն միւսը կանցնին. սոյն ծակերուն շնորհիւ ժամանակին այսպէս խնայուած կըլլայ:

Նոր շինուած ծաղերը ճերմակ են, բայց մեղրամոմը քիչ ատենէն ոսկիի գոյն մը կառնու որ սա ալ տակաւ իւր փայլը կը կորսնցնէ. ոսկւոյ դեղին գոյնն է գորշագոյն դեղին, յետոյ թխորակ, և վերջապէս մրագոյն կըլլալ:

(Շարունակելի)

ԱՍԿԷ ԱՆԿԷ

Ծերունի մը — Ծերունւոյ մը հարցունքին թէ ինչո՞ւ թանձր և երկայն մօրուք ունէր:

— Տեսնելով միշտ մաղիս ճերմակութիւնը, պատասխանեց, չհամարձակիմ երբէք ծերութեանս անարժան գործեր ընել:

* *

Կրկնաճանաչեալ. — Մէկը լսելով որ մարդ մը պիտի կախեն երեք կին առած ըլլալուն համար, ըսաւ բացառանշու թեամբ՝ «ա՛հ, երբէք չեմ մեղքնար, արդէն առաջին կինը առնելու յիմարութիւնը գործած ժամէն ի վեր կախուելու արժանի եղած էր:

* *

Մասայն և Կիւրճի. — Պարոն, համար մարդ մը եկեր և ձեզի հետ խօսիլ կուզէ:

— Իրա՛ւ, հա՞մը է:

— Ի՞նչ գիտնամ, ինք համը եմ կրօնէ:

* *

Պարտադրանքներ. — Սէէքսանտը Տիւմայի որդին կ'ընթերէր ի Մարտիկի տեղւոյն նրեւելի բժիշկներէն տօքթօր ժխտալի տունը:

Սիրելի բարեկամս, ըսաւ նմա կոչնատէրը, սուրճ խմելու համար իւր հիւրն ի սրահ առաջնորդած պահուն, կըսեն ձեզի համար թէ դուք առաջնակարգ պատրաստաբան էք: Բարեհաճեցէք պատուել ալպօմս չորս տողով մը:

— Գլխուս վրայ, պատասխանեց պուհաք և մատիտ մը հանելով գրք պանէն, տօքթօրին աչքին առջեւ, սկսաւ գրել այսպէս՝

Յարգելի հարգելի արքայազն ժեմալ:

Կը պարտադրանքներ ընդհանրեցնէր:

Բանդուկներն ինչո՞ւն հեռանալու:

Ծողոքո՛ւրթ, բայտ, տօքթօրը ընդմիջելով, բայց Տիւմայ որդին յաւել այսպէս՝

Եւ շնեցին երկու ճեղքմանաբան:

Մարդ ճանաչուաւ արքային նշաններ

Մարդը ճանաչուաւ համար նախնիք փորձառութեամբ ըսած են՝ «Հանգերձ մարդոյ, ծաղր երեսաց և քայլ ոտից պատմեն զնմանէս»:

Այս ընդհանուր կանոնի վրայ արդի փորձառութիւնն ալ կուգայ աւելցնել թէ՛ «գիտէ իւր ընկերը և տես թէ հանապազ ի՞նչ կարգի անձերու հետ կը տեսնուի»:

Օրինակի համար, եթէ երեսփոխան է և սակայն ստէպ կը տեսակցի փողոցեանի հետ, մի՛ զարմանար թէ նոյն մեծապատիւ երեսփոխան էֆէնտիի ճաշակը, ոճը, լեզուն և ձեւերը փողոցեան են:

Եթէ թաղական է և սակայն ստէպ կը տեսակցի փողոցեան ամիրայի հետ, պէտք է հետեւցնել թէ նոյն մեծապատիւ թաղական էֆէնտին անպատճառ փողոցեան ամիրայի ներշնչութիւն է:

Եթէ ուսուցիչ է և սակայն իւր ստէպ տեսնուած անձը վարնոց է, զարմանալի չէ որ իր ալ վարքն ու բարքը վարնոց ըլլայ:

Այս կանոնի համեմատ դատէ ուրիշներ ալ. և պիտի տեսնես թէ անվրէժ է այս կանոն:

ԲԱՆԻ ՎՐԱՅ ԵՄՃԻ

Ճէրբեթէ-Ծրբեթէ իւր այս երկուշաբթի աւուր թուով Աղայ Յովհաննէս Այվազովսկիի ի Պատրիարքարան այցելութիւնը իրեն հաղորդուած աւելեկութիւն կ'ընէ՝ «Պարտադրանքներ» (Պատրիարքարանը) Մելիքեան Մկրտիչ էֆ. Մայր եկեղեցի Թաղ. խորհուրդը հէյէթիի ազա Այվազովսկիի թաղապետ իմիջնա:

Արդ ընթերցողներէ շատեր առմեղ հարցում ուղղելով կուզեն գիտնալ թէ յիշեալ Մելիքեան էֆէնտի Պատրիարքարանի արարողապետ անունուր է:

Կը պատասխանենք թէ՛ մենք այս մասին ոչ ստույգ և ոչ անստույգ տեղեկութիւն մը չունինք և չենք կրնար ունենալ, բայց սա միայն գիտենք թէ ն. Մեծութիւնը այնքան նշանաւոր ազգասէր — բանի վրայ եմձի — է, որ առանց հրաւերի ամեն պաշտօն կ'ընդունի և կ'ստանձնէ ազգասիրաբար:

Ըստ այսմ, Ազգային ժողովոյ Գեղարշապէսապետն է, Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդարանի օրէնսդէր — Իսրայէլէս, թաղին ինքնակոչ Գեղարշապէս է,

Պատրիարքարանի Ինքնակոչ Գեղարշապէս է, և միանգամայն ալ Գում-գափուի Պէզ-ճեան երկսեռ վարժարանաց Գեղարշապէս է, առանց որոյ գիտութեան, խորհուրդին, մասնակցութեան և հաւանութեանը ոչ մէկ ազգային գործ համ ու հոտ կունենայ:

Ի՛նչ մնաց որ պիտի մոռնայինք ըսելու նաեւ թէ՛ Գում-գափուի չորից թաղից միացեալ Աղքատախնամ ընկերութեան Հիմնադրաց ժողովոյ ալ Գեղարշապէսապետն է, և կ'ըսուի թէ ի մօտոյ ալ Ամեն, Ս, Պատրիարքին խորհրդականի պաշտօնն ալ պիտի ստանձնէ նոյնպէս Գեղարշապէս, և ահա այն ատեն բնաւ տարակոյս չմնար թէ Պատրիարքարանի ներքին բարեկարգութիւնը իր բարձրութեան ղէնիթը պիտի հասնի, եթէ արդէն չէ հասած:

Առտուած պակտս չընէ ասանկ անշուսէր ազգասէրները, որոնց յարգն ու պատիւը եթէ չգլխոնայ Աղզը, անշուշտ աններելի ապերախութիւն կը գործէ:

Ուստի, զգուշացէք թ' Տեարք երեսփոխանք, վարչականք, խորհրդականք ժողովուրդ Հայոց, այս կարգի անձնութեանց ազգասէրներու հանդէպ ապ'րախտ չգտնուիլ — Ամէն:

ԿԱՐԵԻՈՐ Ս.ՁԴ.

Արեւելքի վարչական խորհուրդը պատիւ ունի ծանուցանել թէ պէտք ունի կարող և ձեռնհաս հսկողի մը, որ պաշտօն ունենայ Արեւելք և Մասիս լրագրաց Ազգային Տեսութիւնները նախապէս հաշտեցնելէ յետոյ տպագրութեան յանձնելու, որպէս զի յիշեալ թերթերու Ազգային Տեսութիւններն հրապարագի վրայ իրար չվանեն:

Յանձն առնողը կը հրաւիրուին Արեւելքի Խմբագրատունը:

522

Վ Ի Ճ Ա Կ

Ծորաթ աւուր թուով Վիճակի ընտանեկան տեսարանի մասն համառօտիւ նկարագրուած էր, այսօր ալ յիշատակենք ազգային գործիչներու եւ

լած վիճակը, որ կրնայ նաեւ իբր մըր-
ցանակ ծառայել:

Դիտարկ-թղթակից էֆէնտին. —
Օրինակ մը Ոսպեղեն ճաշակ:

Քրտալիկ երեսփոխան էֆէնտին. —
Քուրա պէպէք մը:

Ջարիֆ զիւրաֆէ երեսփոխան է.
ֆէնտին. — Շիշէ մը լավանտա:

Ջըթբըրըլըմ երեսփոխան էֆէն-
տին. — Թիւրնիւր մը:

Մենծ ազա երեսփոխան էֆէնտի-
ն. — Խատիֆէլի Խթու մը:

Քիթամեծար էֆէնտին. — Պատրիար-
քարանի և Մայր-եկեղեցւոյ կրկին սըն-
տուկները:

Սիւրէն էֆէնտին. — Բերանակապ
մը:

Տիվրիկի Պատ. երեսփոխան էֆէն-
տին. — Քերական մը:

Տէմիրպաշ երեսփոխան էֆէնտի-
ն. — Լիւլէ մը շիրազի թէմպէթի և
շըմէնտըֆէթի բասս մը:

Սվաճի երեսփոխան էֆէնտին. —
Մէկ մալու ու մէկ ֆըրշա, որպէս զի
իր հակառակորդներուն բերանը աղ-
ւոր մը սըվալամիշ ընէ, և՛

Իւթիւճի երեսփոխան էֆէնտին,
— որպէս զի սա ալ ըստ իւր հայրենի
էանափական սովորութեան՝ անոր վը-
րայէն սըխը մը իւթիւլէմիշ ընէ:

Իսկ գալով լրագրաց՝

Արեւելքին. — Կարիպալտիի պատ-
կեր մը որ ճիզվիթներն հալածելու
մէկհատիկ հմայեկն է:

Ճէրիտէին. — Տուփ մը համբերու-
թեան մէհլէմ:

Մէհմուտին. — Տօպրակ մը միու-
թեան բըօփէ:

Մանգուլմէին. — Շըմէնտըֆէթի բի-
անքօ մը:

Փուշին. — Տուփ մը հօլուէի դե-
ղահատ և շիշ մը լիւպէն:

Ա. Մամուլին. — Իւր մեղացի թո-
ղութին:

Ծաղիկին. — Խարազան մը:

ԽՆԴԱԼ ՈՒԶՈՂԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ե ի հօրեղբայրը ագահ է:

Անցեալ օր իւր բարեկամները:

— Ձգուշութեամբ վարուէ, հօրեղ
բայրդ քեզ ժառանգութենէ պիտի
զրկէ կըսէին իրեն:

— Այդ մասին ամենեւին վախ չու-
նիմ:

— Քեզ շատ սիրելուն համար:

— Ոյ. թերթ մը թղթին ծախքէն
խորշելուն համար:

* *

Ջոսարճայի ազդ:

Ղալաթիա Բէրշէմպէ բազար, սր-
ճարանի մը դրան վրայ կարդացուած:

«Մաղ գլուխ»

«Կտրել և լուայ»

«ՏՕ փարայ»

* *

Էֆէնտին սպասուորին.

Դրիգոր, վաղը առաւօտ զիս ՎԱԽ
արթնցու, առաջին շոգենաւով պիտի
իջնեմ:

— Հարկաւ էֆէնտին ինծի ձայն
պիտի տայ, այնպէս չէ՛:

* *

Դերձակը հաշիւը կը ներկայացնէ
ունեւոր յաճախորդներէն միոյն:

— Այս հաշուոյդ փոխարէն ամե-
նեւին ստակ չառի՞ր, կը հարցնէ յա-
ճախորդը:

— Թերհաշիւ ըլլալով ձեր սպասա-
ւորէն միմիայն ապտակ մ'առի, կը
պատասխանէ դերձակը:

* *

Տիկին Բ. սպասուհւոյն և իւր ա-
մուսնոյն մէջ եղած սերտ յարաբերու-
թիւնը տեսնելով, կը դուշէ սպասու-
հին և հաշիւը մաքրելով:

— Երթա՞ս բարով, ըրած գործդ ե-
ալ կրնամ ընել, կըսէ և կը ճամբէ:

* *

Ճամբորդ մը ցրտէն և անձրեւէն
պատասպարուելու համար պանդոկ մը
մտնելով կրակին մօտ ոտքերը կեր-
կնցնէ և կը նստի:

— Խթաններդ (ճահաշ) պիտի
այրէք, կըսէ պանդոկին սպասուհին:

— Մոյկե՞րս (ճիզմէ), ըսել կուզէք:

— Ոյ, պարոն, արդէն մոյկերնիդ
այրեցան, կը պատասխանէ:

* *

Միլթօնի հարցուեցաւ թէ իւր աղ-
ջկանց լեզուներ պիտի սորվեցնէ՞ր:

— Սորվեցնելու պէտք չկայ արդէն
կին մ'ինքնին շատ լեզուներ ունի,
պատասխանեց:

ԼԵՒՈՆ Շ,

ՀԱՅ ՍՊԱՍԱՒՈՐ ՅՈՅՆ ՍՊԱՍՈՒՀԻ

Երաւ տուներու մէջ կը տեսնուի որ
կատուն և շունք իրարու հետ կը վար-
ուին, բայց Հայ սպասաւորն Յոյն ըս-
պասուհւոյ հետ գրեթէ անկտրելի է
որ վարուի, և այս պատճառաւ ալ
ստէպ կռիւներ տեղի կունենան, և
եթէ առիթ չկենայ կռւոյ, կ'ատեղ-
ծեն:

Ազմատէ այս կարգէն, խիստ ան-
հաճօյ տեսարանի մը անցեալ օր անե-
րեւութաբար հանդիսատես դառնաւ
ըլլալով՝ ըստ իւր պարտաւորութեան
նոյն դէպքն գրի առնելով՝ մեզ հա-
ղորդած է, զոր նոյնութեամբ կը հը-
րատարակենք առաջ:

Ահաւասիկ,

Ծօ Մառտիոս. պըրէ բո՛ւ ինէ
ըսկուրտ:

— Հսգուֆեա սէնին պաշընտ պախ,
նէ՞ պիլէլիմ պէն:

— Խայլան մալուենածիս պըրէ:

— Ոէսին զըրըլսըն, ոսպալիս դա-
րանըղըն կէնէ պաշլատըլա:

— Պըրէ արխուտա . . .

— Արխամտա նէ՞ վար,

— Իստէմէյօրսու, ցէլէմպի խտէ-
յօր:

— Իստէյօրսա կիթմէնէ:

— Պըրէ պէնի խտէմէյօրսու,

— Հէլպէթտէ խտէմէզ եա, սու-
րաթընտա նուր եօխ քի:

— Քաքօթօրօննախիս . . .

— Հէլէ, հէլէ շունա պախ, կիկօ
նալիս սէնսին:

— Քալէ վէր սու ըսկուրայը, սա-
լօնու սուճօրէժէիմու:

— Պազըն կէօրին իշ եաբաճախ,
տէ՛ս. կէօղիւն ընօ՞ր մը:

— Ատիքի օրա նասէր թի՛ խօնտօ
խըմպըլի:

— Խըմպըլ սէնին կիպի օլուր, սէն-
տէ:

— Պըրէ պէն դօզմուս, սիմտի
սէօվէէժէիմ խանուտա,

— Վար սէօլէ, խօրխօ հա՞դ մըյըմ:

— Սինտի կէօրէժէքսին, եա սէն
պուրտա գալածաքսին եա պէն:

— Ճէհէննէմէ դատար եօլուն վար,
Այս միջոցն տանտիկինը վերէն

վար իջնելով զայրացմամբ ըստու՝ յէլէ-
նի, կէնէ նէ՞ տիր պու բաթըրը,

— Քալէ տունտումու, պանա դօզ:

մուս սէօվլէմիս, սունքուրկէի խտէյօ-
րում վէլմէմիս:

—Սուտ է խտնում, էնա առտին
էլաւ մի, տիւ չկենայ վիրա վիրա կը
դուրցի. ա՛լ նէ խըմպըլըս մնաց, նէ՛
մավունաճին:

—Այլապ տէյի՛ մի, էվին իչինտէ
պիր պիրինիդէ պէօլլէ լաքըրտըլար
էտէրսինիդ:

—Քալէ պէն պիւ շէյ սէօվլէմէ-
տիմ:

—էօյլէ . . . ախըրտամըյըտը. ա-
րիսամը սէն սէօյլէմէտին:

—Սէնտէ սուս օլ, սէն տէ, նէ՛
տիր պու հէր կիւն խըր կիւրիւթիւ-
նիւզ պիթմէզ:

—Պագ տունտումու սէօվլէիմ, ես
օ կիտէճէք պու էվտէն ես պէն:

—Պէն քիմոէյէ եօլ վէրմէմ, իս-
տէյէն կիտէր, իստէյէն գալըր փագաթ
էօլլէ գալլա նիդա իստէմէմ էվին ի-
չինտէ. հէր վագըթ ոիզի տիյնէյէմէմ:

—էօձլէ իսէ պէն կիտէճէիմու:

Ուղուրլար օյուն ըսելով ամանտի-
կինը ճամբու դրաւ յոյն սպասուհին.
որուն մեկնելուն վրայ տունը խաղա-
ղեցաւ և կուրմէ մէջ աեղէն համբար-
ձաւ:

Կ'ըսուի թէ Հայ սպասուհիները
Յոյն սպասուհիներու նման գօգէթ ու
չէվիկ չեն. ճշմարիտ է. բայց Հայ
սպասուհիները Յոյն սպասուհիներու
նման տան խաղաղութիւնը և հանգըս
տութիւնը զանազան միջոցներով վըր
դովելու իշխանութիւնը չունին, որ բա-
րեբաղդաբար նուազ առաւելութիւն
մը չէ:

ՄՏԱԾՄԱՆՑ ՓՈԽՆՁ

Երիտասարդութիւնը յանդուգն է,
և ծերութիւնն՝ երկչոտ: Մին կուզէ
ապրիլ, իսկ միւսն ապրած է:

Հին բարեկամը միշտ նոր բան մ'է:

Առաւել օգտակար է մշակել պար-
տէզը քան ընդարձակել:

Ծերութիւնը կը նմանի սքուակի մը
մէջ մոռցուած գինւոյն մնացորդին որ
գիւրաւ կը քացի:

Ծովը մեծ հոգիներու պատկերն է:
Որչա՛փ ալ յուզեալ երեւին, յատկը
միշտ հանգարտ է:

Երիտասարդութեան յիշատակներն
կը վերադառնան մարդկային սրտին
մէջ նման այն ուղեւոր թռչնոց որք
միշտ հաւատարիմ կը մնան այն տա-
նիքին որոյ ներքեւ դրած են իրենց
առաջին բոյնը:

Մ, Գ.. Մ

ՆԱՄԱԿ

Այն ինչ արշալոյսնոր էր ծագած
Ապրիլ 23 երկուշաբթի օր, ըստ քա-
ղաքիս սովորութեան՝ կիւրակէ էր,
ժողովուրդը խուռն բազմութեամբ ե-
կեղեցի լեցուած էին. միանգամայն
յունական աղզն իւրեանց եկեղեցիներ-
ըն, իսկ Տաճիկք Բամազանը շէրիֆի
առթիւ կը ննջէին տակաւին իւրեանց
անկողնոյ մէջ և ահա ժամը 10 1/2ին
լուսափայլ օդն սկսաւ թանձրանալ սե-
ւագոյն ծխով մը, ինչ էր արդեօք,
հրկիզութիւն մը որ կենդանութիւն էր
առած մի ոչինչ առթով մը և արա-
գընթաց կընթանար իւր աւերիչ շըր-
ջանին մէջ. Հայք դուրս լեցուեցան
անմիջապէս եկեղեցւոյ Ս. Արարողու-
թիւնն կիսաւարտ թողած, հետեւե-
լով սոյն խմբին Յոյնք և Տաճիկք. և
ուստի՝ արդեօք հուրն սկսած և ինչ
չէնքեր այրեցան, խիտառխիտ խա-
նութներով սրճարաններով չըջապա-
տ. եալ հրապարակի մը մէջ կառուցուած
հայկական եկեղեցւոյ կալուածներէն
փռան մը մէջ հացագործին անդու-
շութեամբ գտնուած չորացեալ և ընդ-
միմեանս դիզեալ փայտերու մօտ հուր
գտնուելով և իւրեանք եւս լեկեղեց-
ւոջ լինելով, ահա սկսան փայտերն
փռնկիլ և անկարելի լինել չի կենդա-
նացած ոչնչացնել քանի որ փայտերն
ահագին դէզ մը կը կաղմէին և ահա
սկսան օդին մէջ փայլիլ կրակի կայ-
ծեր և հետեւելով իւրեանց կարմա-
գոյն փոց մը տիրելով եւս կից գըտ-
նուած յունական դպրոցին նորակա-
ռոյց կալուածոց ընթացաւ կրակն,
բազմացաւ փոցն և կսպառնայր կար-
ծես լափել ամբողջ քաղաքն, և ո՛րք
էին որք իսպառ ջանալով և չի խնա-

յելով իւրեանց զոհողութիւններ և յե-
տին ծայր աշխատութիւննին վերջ տա-
լով կրակին. Առաջին պահուն Հայք և
Տաճիկք յարձակեցան անմիջապէս դէ-
պի փոցն չակնկալելով երբէք իւրեանց
անձնապաշտպանութիւնն և նոյն իսկ
մահն՝ անդադար կը ջանային ոմանք
կացին ի ձեռնին հարկանել և ի գետին
արկանել բոցավառ քերաններն ոմանք
անդադար սրկելով ջուր և միանգա-
մայն աւերելով շինուածոց պատերն,
յայնժամ տեղւոյս Վսեմաշուք կառա-
վարին տեսնալով ապագայ մեծամեծ
կորուստներն հեռագրաւ տեղւոյս նա-
հանգէն հրդէհի համար կարեւոր ե-
ղած գործիքներն թուրումպայ և այլն
ուղեց և յիւրաի պիտի կատարէր հըր-
դեհն իւր անհամար փլաւն և մոխիր
դարձնել գրեթէ համայն քաղաքն ե-
թէ մեծ և նշանաւոր դեր չի կատա-
րէին չորս հինգ անձինք հայ ազգէն
որոց մէջ ամենէն նշանաւորն Պոյաճեան
Աստուածատուր անուն անձն նոյնպէս
տաճիկ ազգէն մի քանի անձինք որոց
մէջ մանաւանդ այժմ տեղս գտնուող
Կարնոյ խէյսար թօրճի Ա. թապուրի
հէվալէ մէմուրի միւղալի էվլէլ Պիլէլ
էֆէնտի և տեղւոյս մուգատտէմ թա-
պուրի Դ. հարիւրապետ Մուստաֆայ
աղան որք յարձակելով բոցերու մէջ
և կրակի նման ցատկելով չէին զլանար
իւրեանց անխոնջ ջանքերն աւելի եւս
չի տարածելու համար. իսկ Յունաց
կողմանէ նուազ ջանքեր կատարուե-
ցան և գրեթէ վերջացած մինչ նոքա
հասան վերջապէս սոյն հրդեհն առանց
ուրիշ աւերման աւարանիցս իրեն, եր-
կու փուռ, երեք ոսկերչի խանութ,
մէկ սրճարան մէկ կաղինոյ և մէկ մա-
ղաղի, նոյն ժամուն յատկապէս եւս
երեւցաւ տեղւոյս Վսեմաշուք կառա-
վարչի զգացած անհուն ցաւն և վիշ-
տըն և էոր կը խոստանար աշխատող
քաջերու փոխարէն իւրեանց ջանից ի
վարձատրութիւն նուէրք և պարգեւք
քաջալերելով զնոսա յառաւել աշխա-
տութիւն և ջանք, և զայս միայն ան-
թոշակ անձանց համար:

Մնամք Ձերդ

ԵՂԲԱՐԲ ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ

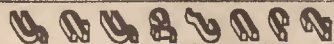
1890 ապրիլ 28

Կիւմիւշխանէ

ԲԱՐԻՁ ՍԵՎՏԱԼԵՐԻ

Իշխուհ հայրէթպաշխ վէ ճաշիկի մերադ
բօմանքն պիտինճի ճիւղի խիթ մ պուլմուշ
օլուպ , պէ հէր քիթապճը տիւքեանլար .ն-
տա վէ քէօբրիւ պաշընտա սուճը Պօլոս վէ
Յակոբ աղալարին տիւքեանլ .ր նտա 13
ղրուշա սաթլըլմալաւ տըր :

Միւթէրճիմի Մ : Պիտարի վէ սահիպ վէ
ի աշիրի Մ : Յ : ճերմակեան էֆ : նտիլէր տիր :

ՀԱՅ ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԵԱՆ

Կ Ա Մ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆ

ՊԱՏՅԵՐԱԶԱՐԳ

Բարեյիշատակ բանաստեղծ Տօքթէոր
Ներսէս Մեղպուրեանի հեղինակած պատ
կերազարդ սոյն ընտիր քերական-Հեղար
բան-Ընթերցարանն . որ իւր պարունակա-
բարոյական գեղեցիկ խրատներով յոյժ օգծ
տակար հանգիստացած է մանկանց , 14 աւ-
գամ ի յոյս ընծայեալ է բիւրաւոր օրինակ-
ներով : Սակայն այժմ սպառած լինելով .
ի խնդրոյ տեղացի եւ գաւառացի բազմա-
թիւ ազգայնոց վերատպուած է տոկուն
թղթով եւ հաստատ կազմով , յատկանան
լով 100 ին 10 խաւքիւղի Գալֆաեան Որ-
բանոցին :

Կը ծախուի բոլոր Հայ գրաւաճառաց եւ
ջրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղաներու
խանութները :

Գին 1 զրուշ

ՖՕՐԹՈՒՆԱ

ԱՆՕՆԻՄ ՈՒՄՈՒՄԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍՈՐ

1868 րէ Պեւլէնրէ Բէեռն օլանմաւ րըր .

ՍԵՐՄԱԵԷ 1,875,000 ՅՐԱՆԳ

ԻՀԹԻԵԱԹ ԱԳՃԷՍԻ 1,337,500

Տէրօտատէթ բիւզատընտա պիւլէշիշ օան իշպու սիկուրթա դուժբանեալարը ,
քէֆուլէթի միւթէգապիլէ իլէ հէր նէվի էմթատ վէ աղչէ կրուբօլարընը , տէնիդ ,
նէհր վէ դաւա նաղլիեաթը թէհլիքլէրինէ դարչը զայլէթլէ ֆաեիտէպալի շէրաեիթ
իլէ սիկուրթա խէրլէր :

ՏԻՒՍԷԼՏՈՐՓԵՐ

ՏԵՆԵՁ, ՆԷՉՐ ՎԷ ԳԱՐԱ

ՈՒՄՈՒՄԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍՈՐ

1745 րէ Տէ-սէլթօրֆրա Բէեռն օլանմաւ րըր .

ՍԵՐՄԱԵԷ 3,750,000 ՅՐԱՆԳ

ԻՀԹԻԵԱԹ ԱԳՃԷՍԻ 3,099,367. 15 ՅՐ

ՀԱՆՁԷԱԹԻՇԷ

ԵԱՆՂԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍՈՐ

1874 րէ Հապտարի Բէեռն օլանմաւ րըր .

ՍԵՐՄԱԵԷ 3,750,000 ՅՐԱՆԳ

ԻՀԹԻԵԱԹ ԱԳՃԷՍԻ 600,000

Իշխու սիկուրթա դուժբանեալար, հէր նէվի էմթաք վէ էշեալ , տնպար վէ մալա-
դա տէրուշէրինաէքի էմթատեք, էն գիեատէ ֆաեիտէպալիշ շարթլար իլէ սիկուրթա
խտէր : Թալիլիլի մալիւմաթ ալմադ իսթէհէնլէր , պալէատէ զիքր օլունան իւշ գում-
բանալարըն ումուլի մալահաթկիւզարը պուլունան իսթանպուլտա Պանչլ-Գարու-
սունտա Բասիմ բաշա խանընտա նիւմէրօ 13 վէ 14 տէ ՏԻՐԱՆ Ս : ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ էֆէն-
տիեէ միւրաճաաթ իթմէլէ տալէթ օլունուր :

— 8 —

կտորի մը վրալ շինուած արձան մը կը ներկա-
յացնէին .

— Իր ժօրը կը նմանի ինչպէս կաթիլ մը ջուր
ուրիշ կաթիլ մը ջրոյ . այսպէս կ'ըսէին անոնք
որ իւր վրայ կը խօսէին եւ կը ճանաչէին մայ-
րըն :

Ճիշդ պէտք էր լինել այս . բայց դեռահա-
սակ աղջիկը ժաք Մէլիէի բնաւորութենէն եւս
ընդունած էր հպարտութիւն , կամքի զօրու-
թիւն եւ բարուց խստութիւն :

Բաղաքի կեանքին սովորած , Իււսիլներու
վանքին մէջ մտած եւ այժմ եկած էր իր հօրը
տունը տասն եւ եօթ տարեկան հասակին մէջ ,
ընդունելէն յետոյ մի այնպիսի կրթութիւն եւ
գաոտիարակութիւն որ մեծաբանակ հարստու-
թեան մ'աղդեցութեան ներքեւ կը մնար եւ
զոր ինք օր մը ունենալու յոյսն ունէր :

Ժաք Մէլիէ իւր աղջկան համար մեծագոյն
փառքեր կ'երազէր : Լիւսիլի գեղեցկութենէն
եւ հարկը հաղար ֆրանքի օժիտէն դուրս զոր
պիտի համբէր աղջկան հարսանեաց օրը , իրա-
ւունք ունէր իբր հայր երազելու անոր համար
փեսայ մը իւր նահանգին առաջին աղնուական
ընտանիքներէն :

— 5 —

րեւորը , կը շահագործուէր իւր տիրոջ ժաք
Մէլիէի ձեռօք , Սնոր ախոռները , յարգանոց-
ներն եւ այլ շտեմարանները կը գտնուին երկու
քառակուսի խոշոր շէնքերու մէջ , հաստատուն
եւ քարաշէն : Սնկէց քիչ մը հեռի , կը կանգնի
տնակ մը , Սէօյեօնի մէկ ուրիշ կալուածն , ուր
նոյն միջոցին հովիւն իւր ընտանեօք կը բնա-
կէր : Գլխաւոր շէնքն ուր կալուածատէրն
ունէր իւր մասնաւոր բնակարանն անջատուած
աղախիններու եւ ագարակի ոպաաւորաց սեն-
եակներէն , իւր սպիտակ ճակատովն եւ առաջ-
նայարկի ութն լայն եւ բարձր պատուհան-
ներովն աւելի կը նմանէր շքեղ եւ մեծակա-
ռոյց տան մը քան ագարակատիրոջ բնակա-
րանի մը :

Ժաք Մէլիէ յիսուն եւ հինգ տարեկան էր ,
Լուրջ եւ ծանրաբարոյ մարդ մը , խոժո-
ռադէմ եւ անժպիտ : Գրեթէ միշտ ամէն բանի
մէջ արդարութիւնը սիրող , ո՛րքան հետամուտ
էր գովեստին այնքան կ'երկնչէր պարսաւէն .
պարագայներուն համեմատ , աղնուաբարոյ կը
լինէր եւ երբեմն այնքան բարի ո՛րքան խիտ
էր իւր լրջութեանը մէջ : Իւր բարկութիւն-
ներն , բարեբաղդաբար հազուադէպ , ահար-

Ֆ Ո Ւ Ա Ն Գ Ֆ Օ Ր Թ Ո Ւ Ա Ջ

Տ Ե Ն Ի Ջ Ս Ի Կ Ո Ւ Ր Թ Ա Գ Ո Ւ Մ Բ Ա Ն Ե Ա Ս Ը

Սէ մտեէ ֆրանկ 8,250,000

Հիմնադ արժէսի ֆրանկ 1,270,000

Մէջքիւր գումարանի տէնիզ գազալարնա գարչը վարօրյարտա վէ կէ. միլէրտէ երկքլէնիլէն մալլէրի, վէ քէզալիք բօլթա իտարէլէրիլնէ թէսլիմ օլունան միւճէվէրաթ վէ եախօտ պանգնօթ էվրազը զաեէթ էհվէնիեէթ վէ սուհուլէթլէ սիկուրթա իտէր:

Պու ճիհէթլէ մէպալիդի քիւլլիեէեի սիկուրթա իտէպիլմէք իշին իշպու գումարանի Էվրօբատա 13 թանէ պիւեիւք սիկուրթա գումարանիալարըյա պիլիէշմիշ տիր: Պունըարըն թէքմիլ սէրմաեէ վէ իհթիեաթ ազչէսի 100,000,000 ֆրանկը կէչէր:

էքմիլ թիւրքիա աճէնթէսի

Հ Ա Մ Պ Ո Ւ Ր Կ Մ Ի Ի Ն Ի Խ Պ Ի Ր Լ Ե Շ Մ Ի Շ

Ե Ա Ն Կ Ը Ն Ա Գ Ա Ր Շ Ը Ս Ի Կ Ո Ւ Ր Թ Ա Գ Ո Ւ Մ Բ Ա Ն Ե Ա Ս Ը

Սէրմաեէ

Ֆրանկ 8,000,000

Իհթիեաթ ազչէսի 1888 Յունիօէ դատար

Ֆրանկ 4,817,262

Սէնէվի իրաա 1888 Յունիօէ դատար

Ֆրանկ 10,069,700

Մէջքիւր գումարանեալար տէքօղլիթօլար վէ խանէլէր վէ անլէր իշինաէ պուլունան մալլէր վէ մօպիլեալարը զաեէթ էհվէնիեէթ վէ սուհուլէթլէ, թէէմլինաթը գալիեէ թաճլընտա օլարադ սիկուրթա իտէրլէր:

Իսթանպօլ աճէնթէսի

Իսթանպօլ, Պահճէ-գաբու, Անանիտի խան

Գ Ա Ռ Ի Կ Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Շ Ա Տ Ո Ւ Ր

Մալիւմաթ.—Շիրքէթլէրիմիլին Տերիսաաաթթ պանքէրլէրի պուլունան Ներսէսեան Բէտէր վէ Մախտուժու էֆէնտիլէր՝ հիսապը կէօրիւմիւշլ, վէ միւտրիեէթի ումումիեէ թարաֆընտան թաստիգ օլունմուշ հէր կիւն. զարար ու զիեանը թազմինէ թէմադիլէ թալիմաթ ախզ իլլէմիշլէր տիր:

— 6 —

կու էին. ամենէն աներկիւղներն իսկ իւր նայ. ուաժքներուն հանդէպ կը դօղդղային. Սա. կայն ամենուն սիրելի էր իր արդարաւստութեան համար. իրմէ չէին վախնար, զինքը կը յար. դէին: Իւր պատուոյ համբաւը անաղարտէր և ո՛չ ոք իրմէ աւելի բժախնդիր էր պատուոյ ինդիրներու մէջ:

Ժաք Մէլիէ իւր հետ երկօրդ մ'եւս ունէր ագարակին շահագործումը յառաջ տանելու և մանչերուն ու գործաւորօց վրայ հսկելու հա. մար: Այդ երկրորդը պարզ սպասաւոր մը չէր, այլ մտերիմ մը, բարեկամ մը, գրեթէ եղբայր մը:

Այդ բարեկամը Բիէն Ռուվընա կը կոչուէր. իրմէ նուազ տարիքոտ. Սէօյեօնի մէջ ծնած էր. իր հայրն և մայրը Ֆաէմիքուռի գերեզմանա. տան մէջ կը հանգչէին և որովհետեւ երբէք իղձ մ'ունեցած չէր թէ՛ իր հայրենի երկրին ձորակը իրեն համար աւետեաց երկիր մ'էր, ագարակը մնացած էր ինք այն անձին քով ու. թոյ հետ ժամանակաւ մի և նոյն տեղ մանկու. թիւնը անցուցած էր և յաճախ անոր բարկու. թեանց և քմահաճոյից հանդուրժած: Իւր կեանքն սոյն երեք բառերուն մէջ կը կայանար.

— 7 —

աշխատութիւն, անձնուիրութիւն, զրկանք:

Բանաստեղծը չը պիտի վարանէր երբէք կոչելու զնա Սապլէօզի յաւերժահարսն և կամ Սէօյեօնի դրիադն: Իւր սեւաւ մազերը գլխուն վրայ դիզուած՝ երեւան կը հանէին լայն, ըս. պիտակ և բոլորակաձեւ ճախատ մը՝ որոյ ներ. քեւ կը վառէին իւր սեւ, խոշոր աչերը պայ. ծառ և լուսադեղ, մերթ խոհուն բայց միշտ կը. ըրելով իրեն վրայ պաշտելի բաղցրութեան մ'ար. տայայտութիւնն, վարդագոյն և ժպտուն չըրթ. ներով իւր փոքրիկ բերնին մէջ կային երկու նուրբ ախօսյներ որոց մակերեսի կիտուածն այնքան փայլուն էր: Իւր ուռուցիկ այտերը, գարնանային ծաղկանց նման՝ դեռաբոյս և թարմ, իւր փափուկ քիթը նուրբ ունգունքե. լով կը շնորհէին անբայատրելի հրապոյր մը իւր գիմաց որ սովորաբար խոհուն և մելամաղձիկ էր: Իր ականջներն այնքան նրբակերտ և շնոր. հայի իմն կախուած դէմքէն, երկու հրաշա. լիքներ էին. Իւր վիզն, ուսերն և կոկորդն հիանալի էին: Ունէր նա փոքրիկ ոտներ և սպիտակ ձեռներ որոց նուրբ մատները վար. դադոյն եղունգներով վերջաւորեալ, բազուկ. ներուն հետ միանալով՝ կարծես մարմարիոնի